

תורה אור

צג:

אלא שש סאין. דשש קצין או שש לוגין ליכא למימר דלא מייתי בגורן מדה פחותה מסאס: **ליטול שש סאין**. ולישא משוי כזה: **רמו לה**. דשש גרעינין גמן לה לסימן ורמו שעמידין ללאת שש צנים ממנה: **יודע גגן גבור חיל ואיש מלחמה ונכון דבר ואיש סאר וכו' עמו**. היינו שש צרכות: **לא אמרן דואג**. לקמן מפרש האחד מן הנערים היינו דואג: **אלא בלשון הרע**. שהיה מספר בשבחו של דוד כדי שיקנא זו שאל ויהרגהו: **לישא וליטן במלחמסה של תורה**. להמוכח בתלמוד: **פנים בהלכה**. שמציא ראה לדבריו: **דדידיה נמי לא הוה**. דשאלו נמי לא הוה הלכה כמותו כדאמרין בעירובין (דף גג.) דוד דגלי מסכתא כתיב ציה יראין יראוני וישמחו^[א] שאלו ללא גלי מסכתא כתיב ציה בכל אשר יפנה ירשע: **נעצר לפני ה'**. ללמוד תורה הרצה: **אציר הרועים אשר לשאול**. אלמא ההוא מיוחד שזנערים דהיינו דואג דחזין הכא דקרי אציר הרועים: **ונחה עליו רוח ה'**. אזה רוח רוח חכמה וצינה רוח ענה וגבורה רוח דעת ויראת ה' הכי ששה: ה"ג **והריחו ביראת ה' א"ר אלכסנדראי שטענינו צמאוס ויסורין כריחיס**. והיינו והריחו לשון רחיס. ולא גרסינן וכתיב והריחו: **רנא אמר**. מאי והריחו דמורח ודאין שמריח צאדם ושופט יודע מי החייב שנאמר^[ב] לא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח ואפילו הכי ושפט צדק דליס כגון על ידי הרחה: **צר כוויבא**.^[א] עס ממלכי הורדוס היה: **אשר אין צהס כל מוס ועוני מראה משכילים בכל חכמה יודעי דעת ומצני מדע ואשר כח צהס**. הכי ו':

אפי' ריבדא דכוסילתא לא היסה בגופס. שלא היו צריכין להקזה. ריבדא פוניור^[א] צלע^[ב] כוסילתא שס כלי המקיץ פלנמא^[א]: **מן השיסה**. שלא היו מספרין צדכרים צטלים כדי שלא יתגנו צפני המלך: **כלס מצני יהודה**. כדחשיב לעיל ששה צנים העמידים ללאת מרות ומשיב צהדייהו חנניה מישאל ועזריה: **דניאל**. לחוד קאי אצני^[א] יהודה אצל חנניה מישאל ועזריה לא וליא ליה הך דרשה דלעיל שש שעורים: **מצניך אשר ילאו ממעיך**. צחוקיהו מלך יהודה כתיב:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

סריסים ממש. סקירסו לחנניה מישאל ועזריה שכן דרכן של מלכים לסרס את האדם כדי שלא ישא אשה ויהא פנוי לעבודת המלך ולית ליה הא דחכמים דאמרי לעיל שעלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו צנים וצנות: **ר' חנניה אומר**. לא סרסם אלא להכי קרי להו סריסים שנסתרסה ע"ז

צימיהס שצימיהס נודע לכל שאין ממש צע"ז ופורענות שהיה צביא מתנבא לחזקיהו שהיו גולים מארצס ויוליכס צהיכל מלך צצל. ור' שמואל צר נחמני דאמר חנניה מישאל ועזריה משאר שצטיס היו מוקיס האי קרא דדניאל לחוד: **מאי אצל לא אימי צהון**. והלא חבלה היא זו שנסתקרו. ומהאי קרא דלעיל ילדים אשר אין צהס כל מוס לא מצי פריך דאיכא למימר שצעה צצאו לנצודכנלר תמימים הוו וסרסן: **אצל די נורא**. לא אימי צהון אצל חבלת הגוף מיהא איכא. ופריך לחבלא דנורא לא איצטריך דהא כתיב קרא וריח נור לא עדת צהון: **ולא ריחא**. עשן האש: **הא ושא היו**. סריסים ממש ושנסתרסה ע"ז צימיהס: **עוב מצניס ומצנוס**. מכלל דצינס לא הוו לאו דסריסים היו: **מאי עוב מצניס ומצנוס**. הכא לא מצי לתרוצי הא והא הוו דא"כ צמאי פליגי: **צנים שהיו לכן כצר ומסו**. דלא חיו צניהס ומיהו לא היו סריסים: **אסן לו**. להס לא נאמר אלא לו לאחד מהס והיינו ספר דניאל שנקרא על שמו. והשתא קא פריך פירכא צאפי נפשה אגב דלתי צידו ספר דניאל: **מדוי וכו'**. רוב דברים שסספר עורא נחמיה אמרס: **דוד נמי מימר אמר**. הכי. כלומר מאי מחזיק עובזה איכא: **רצ יוסף אמר**. לאו אהכי איענש דהא דוד נמי אמר כי האי גוונא אלא לכך נענש סספר צגנותן של ראשונים: **מאי נינהו**. שהיו עמו חגי וזכריה מלאכי וכיון שהס לא ראו והוא ראה אלמא גדול מהס הוה ומדאשכחן דדניאל הוה חשיב טפי מחגי וזכריה ומלאכי דהוו צביאי שמע מינה דגדול הוה מנחמיה צן חכליה דלא הוה צביא ואפי' הכי ספר עליו דלא אפקיה מכלל גנות הראשונים. דניאל היה מצאי הגולה עס החרש והמסגר ונחמיה הוה מעולי הגולה זמן מרובה לאחר מיכן: איניהו

הוה בהו מאי ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך אמר רבי חמא ברבי חנינא מלמד שהיו אונסין את עצמן מן השחוק ומן השיחה ומן השינה ומעמידין על עצמן בשעה שנצרכין לנקביהם מפני אימת מלכות ^[א] ויהיו בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה אמר רבי ^[א] (אליעזר) כולן מבני יהודה הם ורבי שמואל בר נחמני אמר דניאל מבני יהודה חנניה מישאל ועזריה משאר שבטים ^[א] ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל מאי סריסים רב אמר סריסים ממש ורבי חנינא אמר שנסתרסה ע"ז בימיהם בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב ^[א] וחבל לא אתי בהון אלא למאן דאמר סריסים ממש מאי וחבל לא אתי בהון אלא ריחא בשלמא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם היינו דכתיב ^[א] כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו' אלא למאן דאמר סריסים ממש משתעי קרא בגנותא דצדיקין הא והא הוה בהו בשלמא למאן דאמר סריסים ממש היינו דכתיב ^[א] בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות אלא למאן דאמר שנסתרסה ע"ז בימיהם מאי טוב מבנים ומבנות אמר רב נחמן בר יצחק מבנים שהיו להם כבר ומתו מאי שם עולם אתן לו אשר לא יכרת אמר ר' תנחום דרש בר קפרא בצפורי זה ספר דניאל שנקרא על שמו מכדי כל מילי דעזרא נחמיה בן חכליה אמרינהו ונחמיה בן חכליה מ"ט לא איקרי סיפרא על שמהא אמר רבי ירמיה בר אבא מפני שהחזיק טובה לעצמו שנאמר ^[א] זכרה לי אלהי לטובה דוד נמי מימר אמר ^[א] זכרני ה' ברצון עמך פקדני בישועתך דוד רחמי הוא דקבעי רב יוסף אמר מפני שסיפר בגנותן של ראשונים שנאמר ^[א] והפחות הראשונים אשר לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחד כסף שקלים ארבעים וגו' ואף על דניאל שגדול ממנו סיפר ומגלן גדול ממנו דכתיב ^[א] וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חדרה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא ^[א] והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה ^[א] ומאן נינהו אנשים אמר רבי ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי איניהו

מסורת הש"ס

א) צ"ל ונכון דבר שמצין דבר מתוך דבר איש תואר שמראה פנים בהלכה כ"א פילקוטן, ב) לא נמנא במקרא לשון זה ע"י רש"א כח"א ונאולי שצ"ל לכל דרכיו משכיל פרש"י בשמואל א יח מנליה ודע דבילקוט לימא להך דבשאלו כתיב כ"ו ונודד כמיו, ג) צ"ל צר חנינא, ד) צ"ל אצור, ה) מנייה ג, ו) ומהלכס קיטן, ז) ורשעיה יאן, ח) צ"ל אחר מלכי הורדוס, ט) כס"א: לחוד מצני,

 —‏❧‏—

הגהות הגר"א

א) נב' עמו וגו'. נמחק מינת וגו': ב) שם וכתיב והיחיו. נמחק מינת וגו' וכתיב: ג) שם והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה. נמחק:

 —‏❧‏—

לעזי רש"י

פוניור א [פוניטור"א]. נקב. פלנמא"ל [פלימא"ה]. אימל להקות דס.

1. ויען אחד מהנערים ויאמר דהא ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע גגן וגבור חיל ואיש מלחמה וקבון דבר ואיש תאר וכו' עמו: שמואל א טו יח
2. ושאול לכד המלוכה על ישראל וילחם סביב בכל איביו במואב ובבני עמון ובאדום ובמלכי צובה ובפלשתים ובכל אשר יפנה ירשע:

שמואל א יד מז
3. וישם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני י וישמו דאג האדמי אביר הרעים אשר לשאול:

שמואל א כא ח
4. ונחה עליו רוח י ורוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת י: ישיעיהו יא ב
5. והריחו ביראת י ואלא למראה עיניו ששפט ולא למשמע אזניו יוכיח:

ישיעיהו יא ג

6. וישפט בצדק דלים והוכיח במישור לעניי ארץ והבזה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע: ישיעיהו יא ד
7. וילדים אשר אין בהם כל מוס וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה וידעי דעת ומביני מדע ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך וללמדם ספר ולשון כשדים:

דניאל א ד

8. ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ויעזריה: דניאל א ו
9. ומבניך אשר יצאו ממך אשר תוליד יקחו ויהיו סריסים בהיכל מלך בבל: ישיעיהו יא ז
10. ענה ואמר תא אנה חזו גברין ארבעה שורין מהלכין בגווא נורא וקבל לא אימי בהון ויהו די רביעאה דמה לבר אלהיו: דניאל ג כה

ומתבששין

אחשורשפניא סנניא ופתוחא וחדברי מלכא חזון לגבריא אלף די לא שלט נורא בגשמותון ושער ראשהון לא התהדר וסרבליהון לא שנו וירח נור לא עדת בהון: דניאל ג כז
12. כי כה אמר י' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר תפצתי ומחזיקים בביתיה: ישיעיהו ג ד
13. ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת:

ישיעיהו ג ו

14. ונקה לי אלהי לטובה כל אשר עשיתי על העם הזה:

נחמיה ה יט

15. זכרני י' ברצון עמך פקדני בישועתך:

תהלים קו ד

16. והפחות הראשנים אשר לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחד כסף שקלים ארבעים גם נצריהם שלטו על העם ואני לא עשיתי כן מפני יראת אלהים: נחמיה ה טו

17. וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חדרה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא:

דניאל י י

